

V. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. КРИМІНОЛОГІЯ. ПРОКУРАТУРА

УДК 343.9

© 2010 р. С.І. Нежурбіда

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

«РЕГІОНАЛЬНИЙ» ПІДХІД ДО ПОРІВНЯЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: СУТНІСТЬ, СТАН І МОЖЛИВОСТІ

Автор розкриває сутність «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень як підходу, за допомогою якого здійснюються порівняльні дослідження серед країн, які входять до певного регіону. Автор також досліджує сучасний стан застосування цього підходу та можливості при його застосуванні.

Ключові слова: порівняльна кримінологія, порівняльно-кримінологічне дослідження, «регіональний» підхід, регіон.

Постановка проблеми. На сьогодні, серед існуючих методологічних підходів до порівняльно-кримінологічних досліджень виділяють «бінарний» підхід, за допомогою якого проводиться порівняння рівнів злочинності (окремих її видів), кримінальної віктимізації і призонізації, явищ, що мають безпосереднє відношення до злочинності і результати експерименту, з метою виявлення в них спільного й особливого, на рівні двох країн з схожими контекстуальними особливостями [6, с.88]. Однак, бажання кожного дослідника – охопити більше країн для порівняння. Це підштовхує його до пошуку нових «ідентичностей» для країн, який приводить до формування дослідником груп країн, що представляють собою крупні індивідуальні територіальні одиниці (наприклад, природні, економічні, політичні тощо), які володіють деякою цілісністю, взаємопов'язаністю складових її елементів.

Такими групами можуть бути **регіони**, до складу яких входять країни з такими «ідентичностями». А методологічним підходом, при якому можливим є порівняння рівнів злочинності, кримінальної віктимізації, призонізації населення та явищ, що мають безпосереднє відношення до злочинності, серед таких країн – «**регіональний**» підхід, сутність, стан і можливості якого потребують розкриття.

Ступінь наукової розробки проблеми. Слід констатувати недостатню увагу дослідженню «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень як у вітчизняній так і зарубіжній науковій літературі. Наведене і обумовило **мету статті** - дослідити «регіональний» підхід до порівняльно-кримінологічних досліджень і виконати такі **завдання**: 1) розкрити суть «регіонального» підходу; 2) надати характеристику сучасному стану його застосування; та 3) розкрити можливості при його застосуванні.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи те, що «регіональний» підхід – це методологічний підхід, який застосовується до порівняльно-кримінологічних досліджень щодо країн, які входять до складу певного регіону, на нашу думку, слід визначитись із його основною складовою - визначитись, а що таке регіон, що він собою представляє.

Слово **регіон** походить від латинського *regio*, що означає країна, область. Зазвичай, регіоном вважається крупна індивідуальна територіальна одиниця (наприклад, природна, економічна, політична тощо), дещо відмінна від існуючого політичного або адміністративного поділу. Болгарський вчений Емануїл Коларов, дослідивши регіон як географічне, економічне, соціологічне, культурологічне, політичне поняття та його територіальні характеристики, відмічає, що у поняття «регіон» вкладається різний зміст, залежно від критеріїв, які використовуються при його визначенні [3, с. 9].

Так, за допомогою географічного критерію, який використовується Організацією Об'єднаних Націй, світ поділяється на такі регіони (з подальшим виділенням менших за розмірами регіонів): **А) Азія**: 1) **Центральна Азія** (Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан); 2) **Східна Азія** (Китай (Гонк-Конг, Макао), Демократична Республіка Корея, Японія, Монголія, Республіка Корея); 3) **Південна Азія** (Афганістан, Бангладеш, Бутан, Індія, Іран, Мальдіви, Непал, Пакистан, Шрі-Ланка); 4) **Південно-Східна Азія** (Бруней Дарусалам, Камбоджія, Індонезія, Лаос, Малайзія, М'янма, Філіппіни, Сингапур, Таїланд, Східний Тимор, В'єтнам); 5) **Західна Азія** (Арменія, Азербайджан, Бахрейн, Кіпр, Грузія, Ірак, Ізраїль, Йорданія, Кувейт, Ліван, Палестина, Оман, Катар, Саудівська Аравія, Сирія, Турція, Об'єднані

Арабські Емірати, Йемен); **В) Африка:** 1) **Північна Африка** (Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Судан, Туніс, Західна Сахара); 2) **Західна Африка** (Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Лівія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєра-Леоне, Того); 3) **Центральна Африка** (Ангола, Габон, Камерун, Демократична Республіка Конго, Республіка Конго, Сан-Томе і Принсіпі, Центральнаафриканська республіка, Чад, Екваторіальна Гвінея); 4) **Східна Африка** (Бурунді, Джибуті, Кенія, Коморські острови, Мадагаскар, Маврикій, Мозамбік, Реюньон, Руанда, Сейшельські острови, Сомалі, Уганда, Еритрея, Ефіопія, Малаві, Танзанія, Замбія, Зімбабве); 5) **Південна Африка** (Ботсвана, Лесото, Намібія, ПАР, Свазіленд); **С) Америка:** 1) **Латинська Америка і Кариби** (Кариби, Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багами, Барбадос, Гваделупа, Домініка, Мартиніка, Гренада, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Люсія, Нідерландські Карибські острови, Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Куба, Кюрасао, Домініканська республіка, Гаїті, Ямайка, Монтсеррат, Пуерто-Рико, Сен-Бартелемі, Сент-Кітс і Невіс, Сен-Мартен, Тринідад і Тобаго, Острови Теркс і Кайкос, Американські Віргінські острови); 2) **Центральна Америка** (Беліз, Коста-Ріка, Ель Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Мексика, Нікарагуа, Панама); 3) **Південна Америка** (Аргентина, Болівія, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Фолклендські острови, Французька Гвіана, Гайана, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Венесуела); 4) **Північна Америка** (Канада, Сполучені Штати Америки, Бермудські острови, Гренландія, Сен-П'єр і Мікелон); **Д) Європа:** 1) **Західна Європа** (Австрія, Бельгія, Німеччина, Франція, Ліхтенштейн, Монако, Нідерланди, Швейцарія); 2) **Північна Європа** (Данія, Естонія, Фінляндія, Ісландія, Ірландія, Латвія, Литва, Норвегія, Швеція, Об'єднане Королівство Великої Британії і Північної Ірландії, Аландські острови, Фарерські острови); 3) **Південна Європа** (Андорра, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Гібралтар, Греція, Італія, Мальта, Чорногорія, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словенія, Іспанія, Македонія); 4) **Східна Європа** (Білорусь, Болгарія, Чехія, Угорщина, Польща, Молдова, Румунія, Російська Федерація, Словачків, Україна); **Е) Океанія:** 1) **Австралія і Нова Зеландія** (Австралія, Нова Зеландія, острів Норфолк); 2) **Меланезія** (Фіджі, Нова Каледонія, Папуа Нова Гвінея, Соломонові острови, Вануату); 3) **Мікронезія** (Гуам, Кірібаті, Маршалові острови, Мікронезія, Науру, Північні Маріанські

острови); 4) **Полінезія** (Американське Самоа, Острови Кука, Французька Полінезія, Ніуе, Піткерн, Самоа, Токелау, Тонга, Туялу, Острови Уолліс і Футуна) [24].

На нашу думку, спірним видається те, що у всіх країн, які віднесені до відповідного регіону, як запропоновано вище, є ідентичне усвідомлення суспільних регіональних інтересів, всі вони володіють ідентичними правами і фінансовими ресурсами, мають ідентичне соціоекономічне, політичне і культурне середовище, за допомогою яких такі держави «конструюють» регіон як політичний, соціальний та інституціональний простір. Спірним також виглядає те, що деякі наведені регіони представляють собою певну єдність, яка обумовлена певною структурою, внутрішніми зв'язками, загальними спрямуваннями, інтересами, цілями і цінностями.

Кожна країна має свій власний економічний досвід, який пов'язаний з економічним досвідом інших країн і саме цей зв'язок виступає основою для формування економічного інтересу країни. Коли такий інтерес стає спільним для кількох країн, відбувається **усвідомлення суспільних регіональних інтересів** – «важливого атрибуту регіону» [2, с. 22]. Так, економіка може бути впливовим фактором об'єднання держав в інтернаціональні або мультинаціональні регіони (наприклад, Baltic Sea Region або Black Sea Region). Однак, не тільки економіка і наявність значних фінансових ресурсів є фактором об'єднання держав в регіони, але і володіння значними правами і участь в угодах про транскордонне співробітництво (наприклад, «Carpathian Euroregion», «Danube Region», «Adriatic», «Euroregion Bayerischer Wald-Böhmerwald/Sumava», «Belasica», «Dobrava», «Elbe-Labe», «Meuse-Rhin», «Pomerania», «Silesia», «Tatras», «TriRhena», «West Pannonia»).

На нашу думку, поняття регіону не тільки географічне чи економічне, а й синтетичне (Ann R. Markusen), згідно якого регіон – «... історично еволюціонуюче компактне територіальне співтовариство, яке містить в собі фізичний зміст, соціоекономічне, політичне і культурне середовище, а також просторову структуру, відмінну від інших регіонів і територіальних одиниць, таких як місто або нація» [19]. При такому підході, як відмічає М. Keating, саме регіональні ідентичності розглядаються як своєрідний ключ до конструювання регіону як політичного, соціального та інституціонального простору [18, р.5]. А.П. Клемешев доповнює, що тут мова йде про розгляд регіону як певної єдності, обумовленої його

структурою, внутрішніми зв'язками: «З позицій соціальних зв'язків, в якості істотного зв'язуючого ланцюга між людьми і регіоном розглядається *почуття місця*. На основі поєднання фізичних і соціальних характеристик регіону, його історії формуються психологічні узи, які визначають *ідентичність* населення конкретної території. Концепція почуття місця передбачає, що люди, які населяють регіони, пережили певний колективний досвід, на основі якого формуються загальні спрямування, інтереси, цілі і цінності. З часом такий досвід трансформується в деяке суспільне єднання людей, які живуть в межах даної одиниці простору» [2, с. 25]. Тобто, регіон являється аналогом особливого «світу» з притаманним тільки йому менталітетом, образом мислення, традиціями, світоглядом та світосприйняттям (А. Макаричев) [5, с 68-77].

Отже, визначаючи **сутність «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень**, зазначимо - це підхід, за допомогою якого можуть бути піддані порівнянню 1) рівень злочинності (окремих її видів); 2) явище, що має безпосереднє відношення до злочинності; 3) результати кримінологічного експерименту; 4) рівень кримінальної віктимізації; 5) рівень призонізації; **але тільки серед країн, які входять до певного регіону – серед країн, яким властиві загальні спрямування, інтереси, цілі і цінності, менталітет, образ мислення, традиції, світогляд та світосприйняття.**

Яким є стан «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень?

Порівняння рівнів злочинності (її видів). Яскравим прикладом застосування «регіонального» підходу до порівняння рівнів злочинності країн, які входять до складу такого регіону є Європейський Союз. Як відмічає Martin Killias, інтерес для нової об'єднаної Європи мати відомості про злочинність та кримінальне правосуддя з усіх країн Євросоюзу (на кшталт the American Sourcebook of Criminal Justice Statistics), не зважаючи на проблеми порівнюваності правових систем, визначень злочинів та процедур збору даних про злочини в цих країнах, спонукав Європейський комітет з проблем злочинності (European Committee on Crime Problems - CDPC) у 1993 році створити групу спеціалістів з дослідження статистики та інших кількісних показників злочинності і системи кримінального правосуддя «Trends in crime and criminal justice: statistics and other quantitative data on crime and criminal justice system», в яку увійшли: керівник групи - Martin Killias (Швейцарія), Gordon Barclay

(ОК), Hanns von Hofer (Швеція), Imre Kertesz (Угорщина), Max Kommer (Нідерланди), Jörg-Martin Jehle (Німеччина), Chris Lewis (ОК), Pierre Tournier (Франція). Ця група спеціалістів у 1995 році представила проект видання «European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics. Draft model» (далі – Європейський Збірник) [10], підготовленого з використанням даних 12 європейських країн за 1990 рік. На 45 сесії ради Європи було засновано комітет з підготовки збільшеної версії Європейського Збірника з використанням даних країн-членів, збільшивши його склад такими новими членами: Marcelo Aebi (Швейцарія), Andri Ahven (Естонія), Uberto Gatti (Італія), Zdenek Karabec (Чеська Республіка), Vlado Kambovski (Македонія), Alberto Lagua Arzola (Іспанія) та Calliope Spinellis (Греція). У 1997 році до роботи комітету приєднався Paul Smit (Нідерланди) та у 1998 році - Bruno Aubusson de Cavarlay (Франція). Результатом роботи комітету стала публікація у 1999 році Європейського збірника «European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics» [11], в якому для аналізу були використані дані 36 європейських країн за період 1990-1996 років.

Друге видання Європейського Збірника оновленим складом комітету (Cynthia Tavares, Beata Gruszczyńska, Vasilika Hysi, Kauko Aronmaa) відбулось 2003 року, в якому були використані дані з 40 європейських країн за період 1995-2000 роки [12]. Україну в якості національного кореспондента представляв А.П.Закалюк. Друге видання Європейського Збірника відбулось 2006 року, в якому були використані дані лише 37 країн за період тільки 2000-2003 років [13]. На цей раз Україну в якості національного кореспондента представляла О.Ю. Шостко [7], яка 2010 року, разом з новими членами комітету Veronique Jaquier, Rannveig Brisdottir, Stefan Harrendorf, Markku Heiskanen, стала співавтором четвертого видання Європейського Збірника, в якому використані дані з 42 країн за період 2003-2007 років [14].

Результатом роботи є надання відомостей (а також їх порівняння) про: 1) поліцію (інформація про вчинені злочини, підозрюваних, про співробітників поліції); 2) кримінальні переслідування (інформація, яка накопичується на всіх етапах кримінального переслідування злочинців, таких як ініціювання та відмова від переслідування, передача справ до суду, винесення вироків); 3) засудження; 4) виконання покарань (включає відомості про кількість та потенціал установ, які виконують покарання, а також відомості про

виконання вироків, не пов'язаних з ізоляцією особи від суспільства); 5) результати оглядів кримінальної віктимізації (кількість потерпілих осіб та повідомлень про злочини до поліції).

Отже, на прикладі роботи над Європейським збірником можна показати і те, як за допомогою «регіонального» підходу проводяться **порівняння рівнів призонізації та кримінальної віктимізації**.

Крім того, «... на території сучасної Європи існує ряд країн, для яких характерні своєрідні погляди на причини і способи боротьби зі злочинністю, особливі кримінально-правові норми і специфічні форми реагування на вчинені злочини, які відрізняються від загальноєвропейських, але не являються національно-особливими, оскільки притаманні декільком країнам одночасно» [1, с. 53]. Такими країнами є країни Скандинавії. Їх співпрацю у формуванні єдиної кримінальної політики і протидії злочинності розглянуто Hannu Takala [22]. Можливо, результатом цього є те, що рівень традиційних форм злочинності в Скандинавії набагато нижче від рівня таких форм злочинності в інших країнах (Hanns Von Hofer) [16]. Окремо проводяться порівняльні дослідження призонізації в скандинавських країнах (Н. Крісті) [4, с. 136-139].

Кардинально протилежна ситуація спостерігається в такому регіоні світу як Латинська Америка. Pablo Fajnzylber, Daniel Lederman і Norman Loaiza провели дослідження з використанням даних про злочинність країн Латинської Америки і Карибського регіону з метою пояснення детермінант рівня вбивств і роббері (robbery) [15, р. vii]. Caroline O. N. Moser і Cathy McIlwaine встановили, що в країнах Латинської Америки, в якій процеси урбанізації є найшвидші в світі та яскраво простежується зв'язок між соціальною ізоляцією, нерівністю і насильством, злочини, пов'язані з наркотиками, роббері, бандитизм та внутрішньосімейне насильство дестабілюють економіку країни, завдають шкоди її населенню та соціальним структурам [20]. Рівень завдання шкоди злочинами населенню настільки значний, що Латинська Америка вважається, за словами Susana Rotker і Katherine Goldman, найнебезпечнішим регіоном світу на предмет кримінальної насильницької віктимізації населення (кожна третя людина стає жертвою насильницького злочину, 15 з 100 тисяч стають жертвами вбивств, а всього – 140 тисяч щорічно) [21, р. 7-8]. Robert L. Ayres також підкреслює, що злочинність та насильство в останні роки стали серйозними перешкодами для розвитку країн Ла-

тинської Америки [8, р. 1]. Такої ж думки й інші кримінологи і дослідники злочинності в Латинській Америці: Carlos Basombrío, Mayra Buvinic, Paul Chevigny, Laura Chinchilla, Mauricio Duce, Н. Hugo Frühling, Heather A. Golding, Adriana Loche, Anthony P. Maingot, Andrew Morrison, Paulo de Mesquita Neto, Rogelio Pérez Perdomo, Michael Shifter, Catalina Smulovitz і Joseph S. Tulchin [9].

Gareth A. Jones і Dennis Rodgers переконані, що кримінальне насильство, яке домінує на території латиноамериканського регіону, слід вважати критичною соціальною проблемою сучасності в цьому регіоні. Небезпека також полягає у тому, що суб'єкти насильницьких злочинів – переважно молодь [17]. Rafael Di Tella, Sebastian Edwards і Ernesto Schargrotsky підкреслюють, що рівень злочинності в Латинській Америці є одним з найвищих в світі, в деяких країнах цього регіону він підвищився за останні 20 років, ставши головною проблемою населення регіону. Однак, як зазначають вчені, незважаючи на наявність такої проблеми, в латиноамериканському регіоні відсутня систематичність у дослідженні злочинності, а політика, спрямована на протидію їй, залишається неефективною [23, р. 2].

Враховуючи наведене, виникає логічне запитання, **які можливості «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень?**

У результаті аналізу порівняльно-кримінологічних досліджень за допомогою «регіонального» підходу можна зробити висновки про існуючий на даному історичному етапі: **1) рівень загальної злочинності в регіоні і домінуючий в ньому її вид; 2) домінуюче явище/домінуючі явища в регіоні, яке/які має/мають безпосереднє відношення до злочинності; 3) рівень кримінальної віктимізації в регіоні і домінуючий в ньому її вид; 4) рівень призонізації в регіоні і домінуючий в ньому її вид; 5) питому вагу загальної злочинності/виду злочинності в одній країні у загальній кількості злочинів/злочинів виду, вчинених у регіоні.**

Характеризуючи стан і можливості застосування «регіонального» підходу до порівняльно-кримінологічних досліджень можна зробити декілька висновків.

Висновок 1. Порівняльно-кримінологічні дослідження з застосуванням «регіонального» підходу проводяться.

Висновок 2. Проводячи порівняльно-кримінологічні дослідження щодо країн, які входять до складу регіону, слід також враховувати,

що і в таких країнах розуміння злочинності діяння різне. Це одна із основних причин різних кількісних показників злочинності в цих країнах. Тому порівняння тільки кількісних показників злочинності за допомогою «регіонального» підходу, на нашу думку, не можна вважати правильним. Хоча, як свідчить практика, при проведенні переважної більшості досліджень порівнюються саме кількісні показники.

Висновок 3. Отже, при проведенні порівняльно-кримінологічних досліджень з допомогою «регіонального» підходу повинні порівнюватись не тільки «кількісна», але й «якісна» інформація про злочинність. У даному випадку, результати таких порівняльно-кримінологічних досліджень будуть не тільки «кількісними», але й «якісними». Повторимось, це саме стосується кримінальної віктимізації, призонізації населення та явищ, що мають відношення до злочинності.

Проведення порівняльно-кримінологічних досліджень в різних регіонах світу за допомогою даного підходу надасть можливість отримати інформаційну базу, яка може бути використана для проведення порівняльно-кримінологічних досліджень щодо регіонів світу. Але, це вже справа підходу «міжрегіонального».

Список літератури

1. Ведерникова О.Н. Теория и практика борьбы с преступностью: Скандинавская уголовно-правовая и криминологическая модель // Государство и право. – 2008. - № 7. – С. 53-61.
2. Клемешев А.П. Регион в условиях глобализации // Вестник ВГУ. Серия Гуманитарные науки. – 2003. - № 2. – С. 22-38.
3. Коларов, Емануил. Регионът: правно понятие. - Русе: РУ Ангел Кънчев, 2007. - 80 с.
4. Кристи Н. Пределы наказания. – Москва: Прогресс, 1985. – 176 с.
5. Макарычев А.С. «Игры понятий»: новая «геометрия» регионализма в европейском контексте // Международные процессы. – 2003. - № 3. – С. 68-77.
6. Нежурбіда С.І. Бінарний підхід до порівняльно кримінологічних досліджень: сучасний стан, переваги та недоліки // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 538: Правознавство. - Чернівці: ЧНУ, 2010. – 124 с. – С. 85-90.
7. Шостко О.Ю. Протидія організованим злочинності в європейських країнах: монографія. – Х.: Право, 2009. - 400 с.

8. Ayres, Robert L. (1998). *Crime and Violence as Development Issues in Latin America and the Caribbean*. World Bank Publications, 26 p.

9. *Crime and Violence in Latin America: Citizen, Security, Democracy and the State*. (2003). Hugo Frühling, Joseph S. Tulchin, Heather A. Golding (Eds.). Woodrow Wilson Center Press, 284 p.

10. *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics. Draft model*. (1995). Strasbourg: Council of Europe, 194 p.

11. *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*. (1999). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.europeansourcebook.org/sourcebook_start.htm

12. *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2003. Second edition*. (2003). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.europeansourcebook.org/esb2_Full.pdf

13. *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2006. Third edition*. (2006). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.europeansourcebook.org/esb3_Full.pdf

14. *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010. Fourth edition*. (2010). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://english.wodc.nl/onderzoeksdatabase/european-sourcebook-4e-editie.aspx?nav=ra&l=geografisch_gebied&l=europa

15. Fajnzylber, Pablo; Lederman, Daniel; Loayza, Norman. (1998). *Determinants of Crime Rates in Latin America and the World*. World Bank Publications, 44 p.

16. Von Hofer, Hanns. (2005). Crime and Reactions to Crime in Scandinavia. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*. 5 (2): 148-166.

17. Jones, Gareth A.; Rodgers, Dennis. (2009). *Youth Violence in America: Gangs and Juvenile Justice in Perspective*. Palgrave Macmillan, 234 p.

18. Keating M. (2000). *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*. Edward Elgar Pub. 256 p.

19. Markusen A. (1987). *Regions: Economics and Politics of Territory*. Rowman & Littlefield. 304 p.

20. Moser, Caroline O. N.; McIlwaine, Cathy. (2004). *Encounters with Violence in Latin America*. Routledge, 272 p.

21. Rotker, Susana; Goldman, Katherine. (2002). *Citizens of Fear: Urban Violence in Latin America*. Rutgers University Press, 265 p.

22. Takala, Hannu. (2005). Nordic Cooperation in Criminal Policy and Crime

Prevention. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 5 (2): 131-147.

23. Di Tella, Rafael; Edwards, Sebastian, Schargrodsky, Ernesto. (2010). *The Economics of Crime: Lessons For and From Latin America*. University of Chicago Press, 536 p.

24. United Nations Statistics Division. (2011). Composition of macro geographical (continental) regions, geographical sub-regions, and selected economic and other groupings. Geographical region and composition. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/methods/m49/m49regin.htm>

Стаття надійшла до редколегії 10 грудня 2010 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії М.К. Якимчуком.

S.I. Nezhurbida

"REGIONAL" APPROACH TO COMPARATIVE-CRIMINOLOGICAL RESEARCH: ESSENCE, STATE AND CAPABILITIES

Summary

The author reveals the essence of the "regional" approach to comparative-criminological studies as an approach by which the comparative studies conducted among countries that belong to a particular region. The author also explores the current state of this approach and the capabilities of it's application.

Key words: comparative criminology, comparative-criminological research, "regional" approach, region.

С.И. Нежурбіда

«РЕГИОНАЛЬНЫЙ» ПОДХОД К СРАВНИТЕЛЬНО-КРИМИНОЛОГИЧЕСКИМ ИССЛЕДОВАНИЯМ: СУЩНОСТЬ, СОСТОЯНИЕ И ВОЗМОЖНОСТИ

Аннотация

Автор раскрывает сущность «регионального» подхода к сравнительно-криминологическим исследованиям как подхода, при помощи которого проводятся сравнительные исследования среди стран, которые входят в определенный регион. Автор также исследует современное состояние применения этого подхода и возможности при его применении.

Ключевые слова: сравнительная криминология, сравнительно-криминологическое исследование, «региональный» подход, регион.

ISSN 2221-173X

НАУКОВИЙ
ВІСНИК

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рік заснування 1996

Випуск 550

Правознавство

Збірник наукових праць

Чернівці
Чернівецький національний університет
2010

Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 550: Правознавство. - Чернівці: ЧНУ, 2010. – 124 с.

Naukovy Visnyk Chernivetskoho Universitetu: Zbirnyk Naukovykh Prats. Vyp. 550: Jurisprudence. – Chernivtsi: Chernivtsi National University, 2010. – 124 s.

У випуску на основі врахування новітніх досягнень юридичної науки, узагальнення правозастосовної практики, вітчизняного і зарубіжного досвіду висвітлюються проблеми теорії та практики різних галузей права, сформульовані практичні рекомендації законодавцю щодо вдосконалення чинного законодавства, а також працівникам правоохоронних органів по застосуванню конкретних норм права в умовах перехідного суспільства.

Для науковців, викладачів вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, студентів, працівників правоохоронних і правозастосовних органів.

The issue on the base of the newest achievements of legal science, law application practice, domestic and foreign experience touches upon the problems of theory and the practice of the various law branches, there are formulated practical recommendations to the legislator on the development of the legislation currently in force, as well as to the employees of law-protecting bodies on the application of the concrete norms of law in the circumstances of transitional society.

It can be used by scientific employees, teachers of institutions of higher and secondary specialized education, students, employees of law-applying and law-protecting bodies.

Редколегія випуску: доктор юрид. наук, проф. **Пацурківський П.С.** (наук. редактор),
доктор юрид. наук, проф. **Никифорак М.В.** (заст. наук. редактора),
канд. юрид. наук, доц. **Гаврилюк Р.О.** (відповідальний секретар),
канд. юрид. наук, доц. **Гетманцев О.В.**,
канд. юрид. наук, доц. **Гетьманцева Н.Д.**,
доктор юрид. наук, проф. **Георгіца А.З.**,
доктор юрид. наук, проф. **Грищук В.К.**,
доктор юрид. наук, проф. **Козловський А.А.**,
доктор юрид. наук, проф. **Козюбра М.І.**,
доктор юрид. наук, проф. **Кузнєцова Н.С.**,
доктор юрид. наук, проф. **Якимчук М.К.**

Збірник входить до переліку фахових видань ВАК України

Свідоцтво Міністерства України у справах преси та інформації
№ 2158 серія КВ від 21.08.1996 р.
Загальнодержавне видання

Рекомендовано до друку Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Адреса редколегії випуску “Правознавство”:

Україна, 58012, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2, національний університет,
кафедра конституційного, адміністративного і фінансового права, тел. (0372) 58-48-73

Сайт вісника: www.lawreview.chnu.edu.ua E-mail: lawreview@chnu.edu.ua

© Чернівецький університет, 2010.

Підписано до друку 28.12.2010 р. Формат 60x84/8. Друк офсетний. Папір офсетний.

Умовн. друк. арк. 13,5. Обл. - вид. арк. 14,5. Зам. -п. Тираж 200 прим.

Друкарня видавництва “Руга” Чернівецького національного університету.
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

ЗМІСТ

I. МЕТОДОЛОГІЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

<i>Гураленко Н.А.</i> Судова правотворчість як спосіб конструювання правової реальності.....	5
<i>Ковальчук Р.Л.</i> Законодавче регулювання якості вищої освіти в Україні: стан та перспективи розвитку ...	10
<i>Меленко С.Г.</i> Фалес Мілетський: раціоналізація морально-правових уявлень про суспільні відносини.....	15
<i>Бунчук О.Б.</i> Погляди Івана Франка на сутність права.....	20
<i>Рогач О.Я.</i> Становлення та розвиток категорії зловживання правом у законодавстві Франції (XVIII-XIX століття).....	24
<i>Ходак Т.</i> Націократична концепція державотворення Миколи Сціборського	28

II. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

<i>Чепель О.Д.</i> Депутатський індемнітет: за українським та зарубіжним законодавством	33
<i>Тесліцький А.М.</i> Роль громадських організацій в становленні громадянського суспільства.....	38
<i>Бедь В.В.</i> Право на альтернативну службу, як складове свободи совісті: окремі аспекти	41
<i>Тітко Е.В.</i> Свобода вираження поглядів – один з важливих векторів європейської демократії	45
<i>Москвич Л.М.</i> До питання про визначення поняття «ефективність судової системи»	50

III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

<i>Божко В.М.</i> Принципи права та міжнародно-правові акти.....	55
<i>Задорожна С.М., Волощук О.Т.</i> Юридична автономність і дійсність Угоди про вибір права, застосовного до цивільно-правових відносин, ускладнених іноземним елементом	60
<i>Гетьманцева Н.Д.</i> Колективний договір у контексті проекту Трудового кодексу України.....	65
<i>Татулич І.Ю.</i> Межі цивільної процесуальної форми на стадії провадження у справі до судового розгляду	70
<i>Кушнір Н.М.</i> Причини та умови виникнення судових помилок (на матеріалах справ судів першої інстанції)	74

IV. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО

<i>Сидор В.Д.</i> Правове регулювання земельних повноважень органів місцевого самоврядування в Україні...80	
<i>Вакарюк Л.В.</i> Структура фінансово-правового інституту	85
<i>Покатаєва О.В.</i> Напрями реформування системи оподаткування прибутку підприємств	90

V. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. КРИМІНОЛОГІЯ

<i>Нежурбіда С.І.</i> «Регіональний» підхід до порівняльно-кримінологічних досліджень: сутність, стан і можливості	95
<i>Середа Г.П.</i> Функції прокурора у кримінальному процесі України.....	101
<i>Черновський О.К.</i> Незалежність та недоторканість судді як основні психологічні чинники його діяльності.....	106
<i>Скулиш Є.Д.</i> Антикорупційна політика держави як фактор соціальної трансформації	112
<i>Боднарук О.М.</i> Кримінальне законодавство Японії та Китаю про необхідну оборону.....	118
<i>До наших авторів</i>	123

CONTENTS

I. METHODOLOGY OF LEGAL SCIENCE. PHILOSOPHY OF LAW. THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. COMPARATIVE LAW

<i>Guralenko N.A.</i> Judicial law-making as a way construction of legal reality.....	5
<i>Kovalchuk R.L.</i> Legislative control of the higher education quality in Ukraine: its state and perspectives....	10
<i>Melenko S.G.</i> Thales of Miletus: Rationalizing Ethic and Legal Understanding of Social Relations	15
<i>Bunchuk O.B.</i> Ivan Franko's views on the essence of law.....	20
<i>Rogach O.Y.</i> Formation and development of the category of abuse of right in legislation of France (XVIII-XIX centuries).....	24
<i>Khodak T.</i> Natiocratical conception of the political system by Mykola Stsiborskyi	28

II. CONSTITUTIONAL LAW

<i>Chepel O.D.</i> Deputy indemnitet: on Ukrainian and foreign legislation.....	33
<i>Teslitskiy A.M.</i> The role of Non-Governmental Organizations to civil society.....	38
<i>Bed V.V.</i> Entitlement to alternative (non-military) service as component of freedom of conscience: some aspects.....	41
<i>Titko E.V.</i> Freedom of view expression – one of the most important vectors of European democracy.....	45
<i>Moskvich L.M.</i> To a question on definition of concept “efficiency”	50

III. CIVIL LAW AND PROCEDURE. INTERNATIONAL PRIVAT LAW. SOCIAL SECURITY LAW

<i>Bozhko V.M.</i> Laws principles and international law acts.....	55
<i>Zadorozhna S., Voloschuk O.T.</i> The legal autonomy and legality of an agreement about choice of law, applicable to civil legal relations, complicated by foreign element.....	60
<i>Getmantseva N.D.</i> Collective agreement in the context of the Labour Code of Ukraine.....	65
<i>Tatulych I.Y.</i> The limits on civil judicial forms stage of the proceedings before the trial.....	70
<i>Kuchnir N.M.</i> Causes and conditions of judicial mistakes emergence (on the cases materials of the first instance courts).....	74

IV. LAND LAW. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE. FINANCIAL LAW

<i>Sydor V.D.</i> Legal regulation of land plenary powers of local self-government organs in Ukraine.....	80
<i>Vakaruk L.V.</i> Structure of financial-and-legal institution.....	85
<i>Pokataeva O.V.</i> Reformation directions of enterprise profit taxation system.....	90

V. CRIMINAL LAW AND PROCEDURE. CRIMINOLOGY. PROCURACY

<i>Nezhurbida S.I.</i> “Regional” approach to comparative-criminological research: essence, state and capabilities.....	95
<i>Sereda G.P.</i> Functions of prosecutor in criminal procedure of Ukraine.....	101
<i>Chernovskyy O.K.</i> Independence and integrity of judges as the main psychological factors of its activities.....	106
<i>Skulish Y.D.</i> The Anticorruption policy of the state as a factor of social transformation	112
<i>Bodnaruk O.M.</i> Criminal legislation of Japan and China about necessary defence	118
<i>To our authors</i>	123